

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. ПРАВНИ ОСНОВ

Правни основ за доношење Закона о изменама и допунама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину је члан 97. тачка 9) Устава Републике Србије, и по коме, Република Србија уређује и обезбеђује одрживи развој; систем заштите и унапређења животне средине; заштиту и унапређивање биљног и животињског света; производњу, промет и превоз оружја, отровних, запаљивих, експлозивних, радиоактивних и других опасних материја.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ИЗМЕНУ ЗАКОНА

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 135/04), ступио је на снагу 28.12.2004. године.

Законом се уређују услови, начин и поступак вршења процене утицаја одређених планова и програма на животну средину, ради обезбеђивања заштите животне средине и унапређења одрживог развоја интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступку припреме и усвајања планова и програма.

Законом је прописано да се стратешка процена утицаја врши за све планове, програме и основе у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, телекомуникација, туризма, очувања природних станишта и дивље флоре и фауне, којима се успоставља оквир за одобравање будућих развојних пројеката одређених прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину.

Поступак стратешке процене састоји се из следећих фаза :

- припремна фаза (одлучивање о изради стратешке процене)
- израда извештаја о стратешкој процени
- поступак одлучивања (оцена учешће заинтересованих органа и организација и јавности и оцена извештаја о стратешкој процени)

На основу оцене извештаја о стратешкој процени, орган надлежан за заштиту животне средине даје сагласност на извештај о стратешкој процени или одбија захтев за давање сагласности. Орган надлежан за припрему плана, или програма не може упутити план или програм у даљу процедуру усвајања без сагласности на извештај о стратешкој процени.

Разлози за измену и допуну Закона су следећи:

1. Проширење обима примене стратешке процене утицаја на животну средину, поред планова, програма и основа и на виша планска документа као што су секторске стратегије.
2. Потреба за усаглашавање са појединим одредбама Директиве 2001/42/ЕЗ.
3. Потреба за усаглашавање Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину са секторским законима код којих није прописана процедура учешћа јавности и заинтересованих органа и организација у оквиру процеса доношења планова, програма и основа.
4. Потреба да се прецизније уреди процес израде стратешке процене утицаја на животну средину и јасно дефинише улога различитих актера у том процесу. То се посебно односи на доношење одлуке о изради стратешке процене, избору носиоца израде извештаја о стратешкој процени и надзору над спровођењем Закона.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Образложење предложене измене члана 3.

Чланом 3. тачка 1. "планови и програми" су дефинисани као сви развојни планови програми и основе које надлежни орган припрема за одговарајући поступак усвајања у Народној скупштини или Влади Републике Србије. Након усвајања Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину донет је велики број секторских стратегија, односно развојних докумената које усваја Влада Републике Србије које су по својој дефиницији предмет стратешке процене. Ни за једну од њих није рађена стратешка процена утицаја и поред велике вероватноће да њихова имплементација може да проузрокује значајне утицаје на животну средину. Због тога изменом члана 3. у дефиницију "планови и програми", поред планова, програма и основе, укључене су и стратегије.

Образложење предложене измене члана 5.

Одредбама става 2. члана 5. прописано је да се за планови и програме којима је предвиђено коришћење мањих површина на локалном нивоу или у случају мањих измена планова и програма које не захтевају прописани поступак усвајања, као и за планове и програме који нису наведени, одлуку о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана и програма ако, према критеријумима прописаним овим законом (Прилог I), утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

Како су се применом Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину у пракси јавила одређена одступања у примени критеријума за утврђивање могућих значајних утицаја на животну средину у поступку одлучивања из Прилога I Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, указала се потреба за ближим прописивањем планова и програма за које је обавезна стратешка процена утицаја и планова и програма за које се може захтевати израда стратешке процене утицаја на животну средину.

Новим ставом 3. прописује се да министар надлежан за послове заштите животне средине, ближе утврђује листе планова и програма за које је обавезна израда стратешке процене утицаја на животну средину и листе планова и програма за које се може захтевати израда стратешке процене утицаја на животну средину.

Образложење предложене измене члана 6.

Критеријуми за утврђивање могућности значајних утицаја на животну средину планова и програма и доношење одлуке о изради стратешке процене садржани су у Прилогу I и како је прописано чланом 6. примењују се на планове и програме из члана 5. став 2., тако да је нејасно да ли се примењују и на планове и програме из члана 5. став 1.

Члан 6. се мења тако што се утврђивање могућности значајних утицаја на животну средину планова и програма и доношење одлуке о изради стратешке процене по критеријумима садржаним у Прилогу I Закона, поред планова и програма из члана 5. став 2., прописују и на планове и програме из члана 5. став 1. Тиме је члан 6. усаглашен са чланом 9. који се односи на доношење одлуке о изради стратешке процене

Образложење предложене измене члана 7.

Чланом 4. Директиве 2001/42/EЗ захтева се избегавање двоструког регулисања материје стратешке процене када су планови и програми део ширег хијерархијског

оквира, односно захтева се да извештај о стратешкој процени садржати податке који се разумно могу тражити узимајући у обзир текућа сазнања и методе процене, садржину и ниво одговарајућих појединости у плану или програму, фазу у којој се налази процес одлучивања и обим у коме је извесне аспекте погодније проценити на различитим нивоима у том процесу.

Изменом члана 7. став 1. испуњен је захтев Директиве да се стратешка процена ради у складу са врстом, нивоом и степеном детаљности плана или програма. У пракси то значи да је стратешка процена прилагођена плану или програму, у зависности од његове детаљности и доступних података.

Изменом члана 7. став 2. испуњен је захтев за усклађивањем стратешких процена на различитим хијерархијским нивоима, што представља основу за поједностављивање израде стратешке процене на нижем хијерархијском нивоу односно уштеду времена и финансијских средстава применом смерница са вишег хијерархијског нивоа.

Образложење предложене измене члана 9.

Постојећим чланом 9. није довољно прецизно и јасно дефинисан садржај одлуке о не приступању изради стратешке процене. Као последица тога, у пракси су надлежни органи доносили одлуке непотпуног садржаја и формалне природе.

Став 2. који се односи на садржај одлуке о изради стратешке процене је употпуњен је новом тачком 1. којом се прописује да одлука садржи податке о врсти плана и програма.

Став 4. који се односи на садржај одлуке о не приступању изради стратешке процене је по садржају остао иста, осим што је ради јасноће дат по тачкама и што је у тачки 2. прописано да се разлози за не приступање изради стратешке процене утврђују на основу критеријума из члана 6. овог закона.

Образложење предложене измене члана 10.

Чланом 10. постојећег закона прописано је да "носилац израде извештаја о стратешкој процени може бити правно или физичко лице које је уписано у одговарајући регистар за обављање делатности просторног планирања и израде планских докумената, односно урбанистичког планирања и израде урбанистичких планова".

Пошто се стратешка процена не израђује само за просторне и урбанистичке планове, већ и за остале секторске планове, програме и основе (водопривредна основа, шумска основа, програм развоја туризма....), изменом члана 10. став 2. проширен је регистар делатности које може да има носиоц израде извештаја о стратешкој процени и то тако што носиоц израде извештаја о стратешкој процени може бити правно лица и предузетник које је уписано у одговарајући регистар за обављање делатности просторног и урбанистичког планирања и израде других планских докумената. Носиоц израде стратешке процене не може више да буде физичко лице.

Образложење предложене измене члана 18.

Чланом 18. прописано је да се нацрт извештаја о стратешкој процени доставља на мишљење само заинтересованих органа и организација, тако да орган надлежан за заштиту животне средине, који је истовремено надлежан и за давање сагласности на извештај о стратешкој процени, нема могућности да утиче на израду извештаја о стратешкој процени.

Став 1. се мења тако што прописује да орган надлежан за припрему плана и програма доставља на мишљење извештај о стратешкој процени и органу надлежном за заштиту животне средине.

Образложење предложене измене члана 19.

Законом о планирању и изградњи и пратећим правилницима прописано је учешће јавности и спровођење поступка јавне расправе у оквиру процеса доношења просторних и урбанистичких планова. Како су предмет стратешка процена планови и програми из различитих сектора а не само оне који се односе на просторно и урбанистичко планирање, члан 19. је допуњен новим ставом 4. којим се прописује да ако законом којим се уређује поступак доношења плана и програма није предвиђен јавни увид и јавна расправа о плану и програму, орган надлежан за припрему плана и програма одлуком о доношењу плана и програма или посебном одлуком одређује јавни увид и одржавање јавне расправе.

Образложење предложене измене члана 21.

Чланом 21. је прописано да орган надлежан за послове заштите животне средине врши оцену извештаја о стратешкој процени утицаја и да по потреби може прибавити мишљење других овлашћених организација или стручних лица за поједине области. Како оцена извештаја о стратешкој процени захтева стручно знање из различитих области и узевши у обзир могућност прекограничног утицаја појединих планова и програма на животну средину, допуном члана 21. је предвиђена могућност формирања стручне комисије.

Образложење предложене измене члана 22

Чланом 22. је прописан рок од 30 дана од пријема захтева за давање сагласности на извештај о стратешкој процени. Тим роком није обухваћено време које је потребно носиоцу израде извештаја о стратешкој процени за измене и допуне извештаја. Допуном става 3. се прописано је да се у рок од 30 дана за давање сагласности на извештај о стратешкој процени не урачунава време потребно за измене и допуне извештаја.

Образложење предложеног новог члана 24.а (Надзор над применом закона)

Чланом 25. су прописане казнене одредбе, али није прописано ко их спроводи.

Новим чланом 24.а је прописано да надзор над применом овог закона вржи министарство надлежно за послове заштите животне средине.

Образложење предложене измене члана 25.

Предложеном изменом Закона измењен је и члан 7. рако да се мења и тачка 2. члана 26.

IV. СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Предложеним изменама и допунама закона предвиђена је могућност формирања стручне комисије за оцену извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину за чији рад у буџету треба обезбедити средства у висини од 200.000,00 динара на годишњем нивоу. Такође напомињемо да је Министарство животне средине и просторног планирања у буџету за 2010. годину планирало одређена средства за рад стручних комисија и радних група.

Остали делови предложених измена и допуна закона неће захтевати нове трошкове у буџету Републике Србије, пошто највећи део послова у процедури њене измене обавља Министарство животне средине и просторног планирања сагласно пословима утврђеним Законом о министарствима, као и у складу са надлежностима утврђеним у Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину, преко постојећих запослених.